

Rijnbrink

Het magazine over
alle ontwikkelingen
bij Rijnbrink in 2017

Jaarmagazine

---

pag. 13

**Hoe geef je als
Bibliotheek invulling
aan 21^e eeuwse
vaardigheden?**

pag. 16

**Bibliotheken bereiden
zich voor op de
aangescherpte AVG.**

pag. 20

**HRFSTWND viert 10-jarig
bestaan met feestelijk
jubileumconcert.**

**“Samen met al onze partners
werken aan dat iedereen
volwaardig mee kan doen in de
samenleving; daar zetten we ons
iedere dag weer vol enthousiasme
voor in.”**

- Tineke van Ham

Samenwerken is de sleutel tot succes als het gaat om het mogelijk maken van een leefbare samenleving waarin iedereen kan meedoen. En dat is precies waar het bij Rijnbrink om gaat. Daarom werken we nauw samen met het Gelderse en Overijsselse Bibliotheeknetwerk, de Koninklijke Bibliotheek (KB), Stichting POI's Nederland (SPN), andere Provinciale Ondersteuningsinstelling (POI's), de Vereniging Openbare Bibliotheek (VOB), maar ook met culturele, muzikale en maatschappelijke organisaties. Een duurzame samenwerking, die de basis vormt voor een goede ondersteuning van Bibliotheken in transitie.

Als ik terugkijk op 2017 dan hebben we gezamenlijk Bibliotheken geholpen hun lokale doelen te bereiken, hebben we muziekverenigingen geholpen bij hun programmering en hebben we op het gebied van cultuureducatie een belangrijke, verbindende en aanjagende rol gespeeld. Dit hadden we natuurlijk niet kunnen doen zonder de financiële hulp van de provincies Gelderland en Overijssel. Gelukkig zien beide provincies het belang in van een sterke Bibliotheek. Een Bibliotheek die haar gebruikers helpt zich te ontwikkelen tot (digi-)taalvaardig en cultureel betrokken burgers.

Het afgelopen jaar hebben we veel mooie resultaten gezien, zoals Scoor een boek!, waarin leerlingen gemotiveerd en gestimuleerd werden om meer boeken te gaan lezen. Ook de VoorleesExpress en ThuisTaal hebben in 2017 weer veel taalarme gezinnen bereikt. Prachtig vind ik ook de opening van de TaalHuizen en de vele activiteiten voor volwassenen met als doel hen is staat stellen volwaardig deel te nemen aan de maatschappij, door hun basisvaardigheden te vergroten. Ook konden zij in de Bibliotheek terecht voor hulp bij het invullen van de belastingaangifte. Bij veel van deze projecten en ontwikkelingen werkten we zij aan zij samen met Bibliotheken en andere partners.

Ook in het culturele veld is veel werk verricht. Musidesk moest door Gelderse provinciale bezuinigingen haar dienstverlening voor Bibliotheken afbouwen. Wel hebben beide provincies ervoor gekozen om de ondersteuning voor amateur-orkesten voort te zetten. 2017 was de start van een nieuwe planperiode voor het project Cultuureducatie, die we uitvoeren voor de provincie Overijssel. Samen met culturele partners

zijn mooie plannen gemaakt voor de komende vier jaar. De Bibliotheekbranche is een keten van samenwerkende organisaties. Het afgelopen jaar hebben we zowel provinciaal als landelijk gewerkt aan heldere afspraken over deze samenwerking.

Al met al veel ontwikkelingen die ons bezig hebben gehouden en die van invloed waren op onze manier van werken, de expertise die nodig is om Bibliotheken en andere organisaties te kunnen ondersteunen en de producten en diensten die we daarbij kunnen inzetten. Onder het motto Kenjeklant hebben we het afgelopen jaar ingezet op het samen bereiken van lokale resultaten. Onze meerwaarde in die samenwerking is onze inhoudelijke expertise, onze kennis van trends en ontwikkelingen, onze ervaring bij andere organisaties en ons vermogen om de verbinding te verzorgen tussen de landelijke ontwikkelingen en de lokale behoeften.

2017 was ook weer een jaar waarin onze medewerkers samen met tal van partners en met veel passie gewerkt hebben aan het ondersteunen van Bibliotheken, muziekverenigingen en culturele organisaties. Ze deden dat door hen te ontzorgen in de bedrijfsvoering en door vanuit hun expertise te adviseren bij lokale ontwikkelingen.

In dit jaarmagazine kijken we terug op het afgelopen jaar en lichten we een aantal mooie projecten en resultaten eruit, die we samen met Bibliotheken en samenwerkingspartners hebben bereikt.

Veel leesplezier gewenst,

Tineke van Ham
Bestuurder

Basisvaardigheden en leesplezier; daar draait het om

Kinderen zijn onze toekomst. Om ervoor te zorgen dat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving, is het belangrijk dat zij op jonge leeftijd al leren lezen, schrijven en rekenen. Maar dat niet alleen: ook het aanleren van digitale vaardigheden is van belang. De Bibliotheek werkt samen met educatieve organisaties aan het ontwikkelen van deze vaardigheden.

Dit doet de Bibliotheek met landelijk ontwikkelde programma's als Boekstart en de Bibliotheek op School. Binnen de landelijke programma's biedt de Bibliotheek voor iedere leeftijdsfase leuke en leerzame projecten aan. Het doel: kinderen op een speelse manier alle (digitale) basisvaardigheden laten ontwikkelen, zodat ze volop kunnen meedoen in de maatschappij. Het aantal projecten en producten binnen deze doorgaande leer- leeslijn is groot en verschilt per Bibliotheek. In onderstaande tijdlijn enkele voorbeelden van projecten waarbij Rijnbrink de Bibliotheken ondersteunt.

Doorgaande lijn Jeugd & Onderwijs

Ruim 800 gezinnen bereikt met de VoorleesExpress

Geen kind zonder voorlezen; zo luidt de missie van de VoorleesExpress. En in 2017 zijn weer mooie stappen gezet. Dankzij samenwerking met Bibliotheken en vrijwilligers, zijn er in Overijssel 500 en in Gelderland 300 gezinnen bereikt!

Vrijwilligers van de VoorleesExpress komen bij gezinnen thuis en stimuleren door middel van voorlezen de taalontwikkeling van kinderen. Ze enthousiasmeren zowel kinderen als ouders voor (interactief) voorlezen, boeken en

verhalen. Een mooie beloning voor de Overijsselse Bibliotheken was dit jaar de nominatie voor de internationale Joy of Reading Award. Deze prijs zet belangrijke programma's ter ondersteuning van de bestrijding van ongeletterdheid in de schijnwerpers. De VoorleesExpress - en daarmee de Overijsselse Bibliotheken - zijn in de top 6 geëindigd.

Scoor een Boek!

Sportieve leesprestaties voor leerlingen uit groep 5 en 6

Een goede taalbeheersing is de basis voor zelfstandigheid en een gezonde levensstijl. Hoe gaaf is het als je samen met de Bibliotheek en een bekende voetbalclub het leesgedrag van kinderen kunt stimuleren?

Met het project Scoor een Boek! werden **700 leerlingen** uit groep 5 en 6 in Deventer gemotiveerd om zoveel mogelijk boeken te lezen. Dit gebeurde in de vorm van een voetbalwedstrijd: met een aftrap, rust en fluitsignaal.

Go Ahead Eagles-aanvoeder trapt af

Hij was het gezicht van Scoor een Boek! in Deventer: Sander Duits. Als aanvoeder van Go Ahead Eagles én ambassadeur van Scoor een Boek! trapte hij samen met Alice van Diepen, directeur Bibliotheek Deventer, af op basisschool de Windroos. Toen na tien weken het fluitsignaal klonk, stond de teller op **4780 gelezen boeken**. Een fantastisch resultaat!

Onderwijssymposium:

De gemotiveerde leerling

Het onderwijs in Nederland is in beweging; er wordt steeds meer ingespeeld op de talenten en behoeften van leerlingen. Het onderwijs verschuift naar een meer leerlinggericht onderwijs. Een mooie ontwikkeling, die leerlingen in staat stelt om zichzelf goed te ontwikkelen, zodat zij zelfstandig kunnen deelnemen aan de maatschappij. Maar hoe zorg je ervoor dat je leerlingen continu motiveert zichzelf te blijven ontwikkelen? Die vraag stond centraal tijdens het Onderwijssymposium: De gemotiveerde leerling.

In mei organiseerde Rijnbrink voor de tweede keer een vakinhoudelijke middag vol met nieuws, ideeën en informatie over én uit het onderwijs. Tachtig leesconsulenten en onderwijsspecialisten van Bibliotheken kregen antwoord op vragen als: Wat zijn trends en nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs? Wat moeten we in ons achterhoofd houden als we morgen een school binnenstappen? En welke veranderingen in het onderwijs hebben invloed op het werk in ons brede werkveld?

Unieke talenten

Marcel van Herpen – onder meer medeoprichter van het Centrum voor Pedagogisch Contact en het Nederlands Instituut voor Onderwijs en Opvoeding – startte de middag met een inspirerende lezing over onderwijsvernieuwingen. In zijn lezing benadrukte hij dat ieder kind uniek is en een unieke aanpak verdient. “Als lees- en mediaconsulent en onderwijsspecialist van de Bibliotheek ben je ook een ‘opvoeder’ en daarom hebben we de plicht om ieder kind uniek te behandelen”, aldus Van Herpen. Ook geeft hij aan dat kinderen er immers niets aan kunnen doen dat wij in een snel veranderende maatschappij

leven, waarin iedereen onder tijdsdruk moet werken. Daar mogen kinderen niet de dupe van worden. “Ieder kind heeft namelijk een eigen uniek talent. Door hier de tijd voor te nemen en door kinderen op dit talent aan te spreken, kunnen zij uitgroeien tot zelfstandige en gelukkige volwassenen.”

“Het verhaal van Marcel was heel inspirerend. Vooral het stuk over binden met kinderen en dat je hiervoor jezelf moet laten zien, om het ‘zien’ van kinderen.”

Na de lezing van Van Herpen gingen de aanwezigen zelf aan de slag in twee van de tien diverse deelsessies en workshops. We hebben een aantal workshops en reacties op een rij gezet:

De Sterrenschool en motivatie

De Sterrenschool verzorgde een sessie over mediaopvoeding en mediadiamant. In deze sessie leerden de aanwezigen dat kinderen al op veel jongere leeftijd met media bezig zijn dan volwassenen denken. Als volwassenen moeten we de rol van begeleider oppakken.

"Nieuwe visies op het onderwijs kwamen ruimschoots aan bod. Ook prettig dat mediawijsheid aan de orde kwam."

Begrijpend lezen met DENK!

DENK! is een methodiek voor lezen met begrip. De deelnemers aan deze sessie leerden hoe deze methodiek leerlingen motiveert in combinatie met leren lezen.

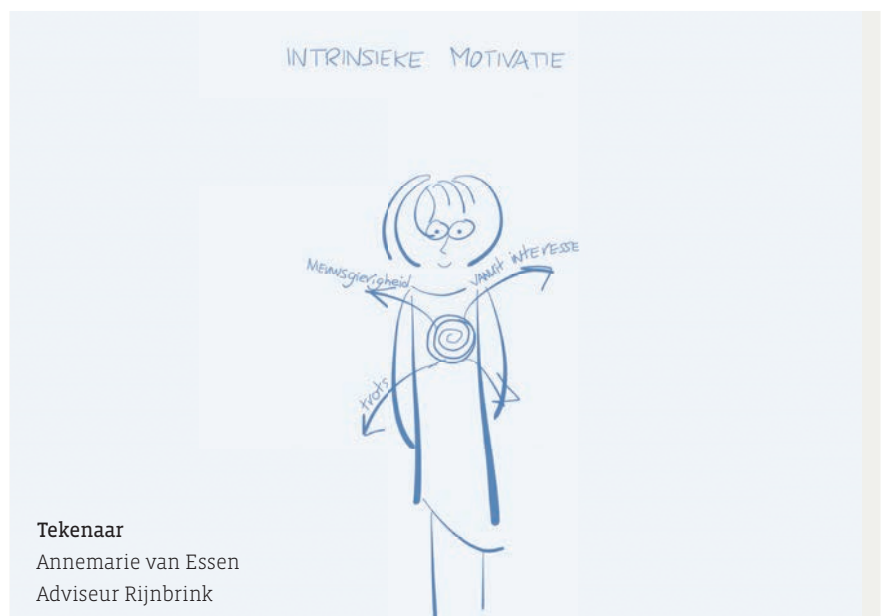
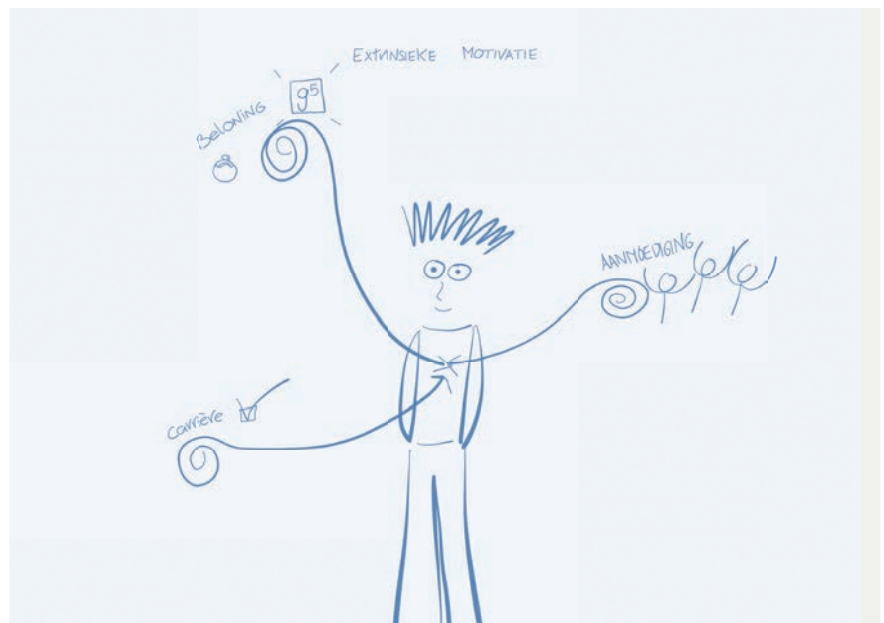
"DENK! heeft ons een andere kijk gegeven op een manier om begrijpend lezen aantrekkelijker te maken voor leerlingen en leerkrachten."

Leesinterventies met LIST!

LIST! staat voor het Lees Interventie-project voor Scholen met een Totaalaanpak. Het integrale schoolverbeteringsproject is gericht op het verbeteren van leesresultaten.

"Deze deelsessie sloot goed aan bij onze samenwerking met scholen. Maar ook op scholen die hier niet mee werken, kan ik hier zeker iets mee!"

Iris Meuleman, adviseur Rijnbrink: "Met het programma van dit jaar, wilden we vooral de onderwijskant aan bod laten komen om te laten zien hoe we daar met Bibliotheken op kunnen aansluiten. We kijken terug op een mooie middag, vol nieuws, ideeën en informatie. Fantastisch om te horen dat de middag werd beoordeeld met een 7,8 gemiddeld én dat 94% van de deelnemers volgend jaar weer aanwezig is!"

Tekenaar
Annemarie van Essen
Adviseur Rijnbrink

Meedoen in de maatschappij

Een brief schrijven, een krant lezen of je belastingaangifte invullen; het lijkt vanzelfsprekend, maar helaas heeft een grote groep mensen hier problemen mee. Om mee te kunnen doen in onze maatschappij, is het belangrijk om goed te kunnen lezen, schrijven, rekenen en ook moet je digitaal je weg weten te vinden.

Samen met de Bibliotheken helpen we met diverse projecten, cursussen en trainingen om de (digitale) geletterdheid en vaardigheden te stimuleren en te verbeteren en proberen we bij te dragen aan dat zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen in de samenleving.

Cultuur als innovatie voor het sociaal domein

Kunst en cultuur worden steeds vaker ingezet om doelen in het sociaal domein te bereiken. Hoe organiseer je dit? Hoe kunnen gemeenten ervoor zorgen dat de verbinding tussen cultuur en het sociaal domein structureel in de praktijk wordt gebracht en ook iets oplevert? Rijnbrink ziet steeds meer vragen ontstaan. Aanleiding genoeg om samen met Cultuurmij Oost, LKCA, en CultuurCollege een bijeenkomst te organiseren over Cultuur als innovatie voor het sociaal domein.

“Vraagstukken in het sociaal domein zijn complex. De maatschappij heeft meer dan ooit denkkraft en creativiteit nodig om bruggen te slaan. Het is belangrijk dat de wereld van de cultuur en de wereld van het beleid met elkaar verbonden raken en het gesprek met elkaar aangaan,” aldus Pauline Poland van Rijnbrink.

De kracht van kunst

Ruim tachtig deelnemers, bestaande uit cultuurprofessionals, kunstenaars, wet-houders en beleidsmedewerkers, namen deel aan de bijeenkomst in DokH2o in Deventer. Keynotespreker Tabo Goudswaard - kunstenaar en Social Designer-trapte af. Volgens hem kan kunst een oplossing zijn voor veel problemen. “Het is een goede tijd voor kunstenaars om zich met de maatschappij te bemoeien. We hebben

op dit moment te maken met wicked problems, complexe problemen die zeer dynamisch zijn en op allerlei vlakken met elkaar verbonden zijn. Er is weinig kennis en consensus over de aanpak. Bovendien is het moeilijk vast te stellen wie voor dit soort problemen én dus ook voor de oplossingen verantwoordelijk is.” Kunst kan in zo'n geval nieuwe invalshoeken aanboren en ruimte creëren voor een andere tactiek. Helaas ziet niet iedereen de toegevoegde waarde van een samenwerking met kunstenaars. “De kunstenaars zelf willen wel, maar bedrijven en instellingen moeten vaak nog overtuigd worden van het nut van deze nieuwe werkwijze.”

Nieuwsgierigheid

Maar hoe breng je vraag en aanbod bij elkaar? En hoe zorg je ervoor dat bedrijven, overheden

[Lees verder op de volgende pagina >](#)

en kunstenaars gaan samenwerken, elkaars taal gaan spreken? Tabo geeft het belang aan van matchmakers binnen de culturele sector. Samen de verbinding en het gesprek aangaan, zijn daarbij belangrijke startpunten. “Een oplossing vinden, begint vaak bij het verlaten van je eigen comfortzone. Het begint bij nieuwsgiering zijn naar de ander. Matchmakers vormen de schakel tussen kunstenaar en organisatie. De gemeente of een beleidsmedewerker kan deze rol prima op zich nemen.”

Inspirerende voorbeelden

Na het inspirerende verhaal van Tabo namen de aanwezigen deel aan een drietal inspiratiesessies over de praktijk van verbinding tussen sociale vraagstukken en cultuur. Aansluitend gingen deelnemers met elkaar in gesprek over het ophalen van maatschappelijke vragen en het verduurzamen van tijdelijk gefinancierde projecten. De vragen leverden volop voer voor discussie en vormden de aanleiding voor de uitwisseling van praktijkvoorbeelden en werkwijzen.

Cultuurmij Oost, LKCA, CultuurCollege en Rijnbrink kijken tevreden terug op een geslaagde middag vol ideeën en inspiratie, waarin samenwerken, verbinden en met elkaar in gesprek gaan centraal stonden.

“Ze vonden het geweldig!”

Iedereen volwaardig en zelfstandig laten meedoen in de samenleving; dat is het doel van ThuisTaal. De Overijsselse Bibliotheken, de Lerarenopleiding Basisonderwijs van het Saxion Enschede COA AZC Almelo en nieuwkomersscholen slaan met het project ThuisTaal de handen ineen om taalachterstand en laaggeletterdheid in vluchtelingengezinnen te bestrijden.

Wekelijks bezochten Pabo-studenten een gezin thuis, lazen voor, praatten over boeken, deden taalspelletjes en bezochten de Bibliotheek.

Pabo-studente Laura: “Ik had met het gezin afgesproken bij de Bibliotheek. Ze hebben het uurtje van hun leven gehad. De kinderen en hun vader waren heel enthousiast. Toen Gerry van de Bibliotheek en ik nog meer geschikte boekjes aan het uitzoeken waren, waren zij al volop woordjes en letters aan het lezen en de jongste was plaatjes aan het kijken en benoemen. Erg leuk om te zien.

Toen vertelde Gerry dat ze allemaal een lenerspas konden krijgen en dan ook de boeken mee naar huis mochten nemen voor vier weken. Dat vonden ze helemaal geweldig. Ze mochten dus zelf de pas en boeken scannen. Geweldig!”

“Juf, ik ken de woorden nu heel goed want ik ben met de jongens naar de bieb geweest en we hebben hele leuke boeken gevonden. Toen gingen we de woorden die we deze week moeten leren opzoeken in het boek. Ik vond het een heel leuk boek! En mijn broertje vond het ook heel leuk!”

Kansenscan helpt bij positionering Bibliotheek

Naast taal-, reken-, en digitale vaardigheden, moeten burgers ook op het gebied van werk, geld en gezondheid hun weg weten te vinden. Een Bibliotheek kan hierin ondersteunen. Om een goede ondersteuning hierin te bieden, zoekt de Bibliotheek samenwerking met lokale partijen. Deze prachtige ontwikkeling, maar ook lastige transitie, brengt veel vragen met zich mee. Hoe maak je jezelf en je diensten als Bibliotheek zichtbaar? Wat kan een Bibliotheek voor burgers betekenen binnen het sociaal domein? Welke kansen zijn er en welke keuzes moeten er gemaakt worden? Bibliotheek Dalfsen - Nieuwleusen en Bibliotheek Noord-Veluwe kregen dankzij de Kansenscan antwoord op deze vragen.

De Bibliotheek Noord-Veluwe is al heel actief in het sociaal domein en organiseert diverse projecten en activiteiten in haar nieuwe, maatschappelijke en educatieve functie.

Helaas werd dit niet goed zichtbaar in de buitenwereld. Een gemiste kans volgens Hetty Van de Weg-Hendriksen – Directeur Bibliotheek Noord-Veluwe. Ze heeft dan ook één doel: “Laten zien dat de Bibliotheek actief is in het sociaal domein en laten zien wat we doen en waarvoor je bij ons terecht kunt.”

Helder doel

Met een helder doel voor ogen besloot Hetty om de Kansenscan van Rijnbrink in te zetten. “De Kansenscan leidde tot een overzichtelijk document met daarin alle cijfers, data en gemeentelijke beleidstukken. Er is een netwerk- en omgevingsanalyse gemaakt en op basis daarvan zijn aanbevelingen geschreven. Een helder overzicht waarin duidelijk naar voren komt dat we actief zijn in het sociaal domein”.

Keuzes maken

Ook Frederique Westera, destijds directeur Bibliotheek Dalfsen – Nieuwleusen, zette de Kansenscan in. “Als relatief kleine ‘plattelandsbibliotheek’ moeten we keuzes maken als het gaat om onze rol binnen het sociaal domein. Ook binnen onze gemeente hebben we te maken met volwassenen in kwetsbare situaties. Hoe kunnen we hen bereiken en ondersteunen in de snel veranderende maatschappij? Daarvoor is meer inzicht nodig in de lokale- en sociaal-demografische omgeving en onze eigen mogelijkheden. We zagen de Kansenscan als een kans om te kijken welke mogelijke projecten aansluiten op de lokale burgers, de omgeving en onze rol binnen het sociaal domein. We hebben dankzij de Kansenscan een goed leesbaar rapport met daarin inzicht in onze kansen binnen het sociaal domein. Daarnaast hebben we veel kennis opgedaan en hebben we een goed beeld van onze eigen Bibliotheek, collega’s, gemeente en lokale omgeving.”

De Kansenscan verkent onder meer de lokale omgeving, het (gemeente)beleid, het lokale aanbod voor de burger en naar de mogelijkheden van de Bibliotheek. Hieruit ontstaat een overzicht met kansen voor de Bibliotheek. De Kansenscan draagt bij aan het positioneren van de Bibliotheek binnen het sociaal domein.

Frederique Westera

Hetty Van de Weg-Hendriksen

Leren doe je je leven lang

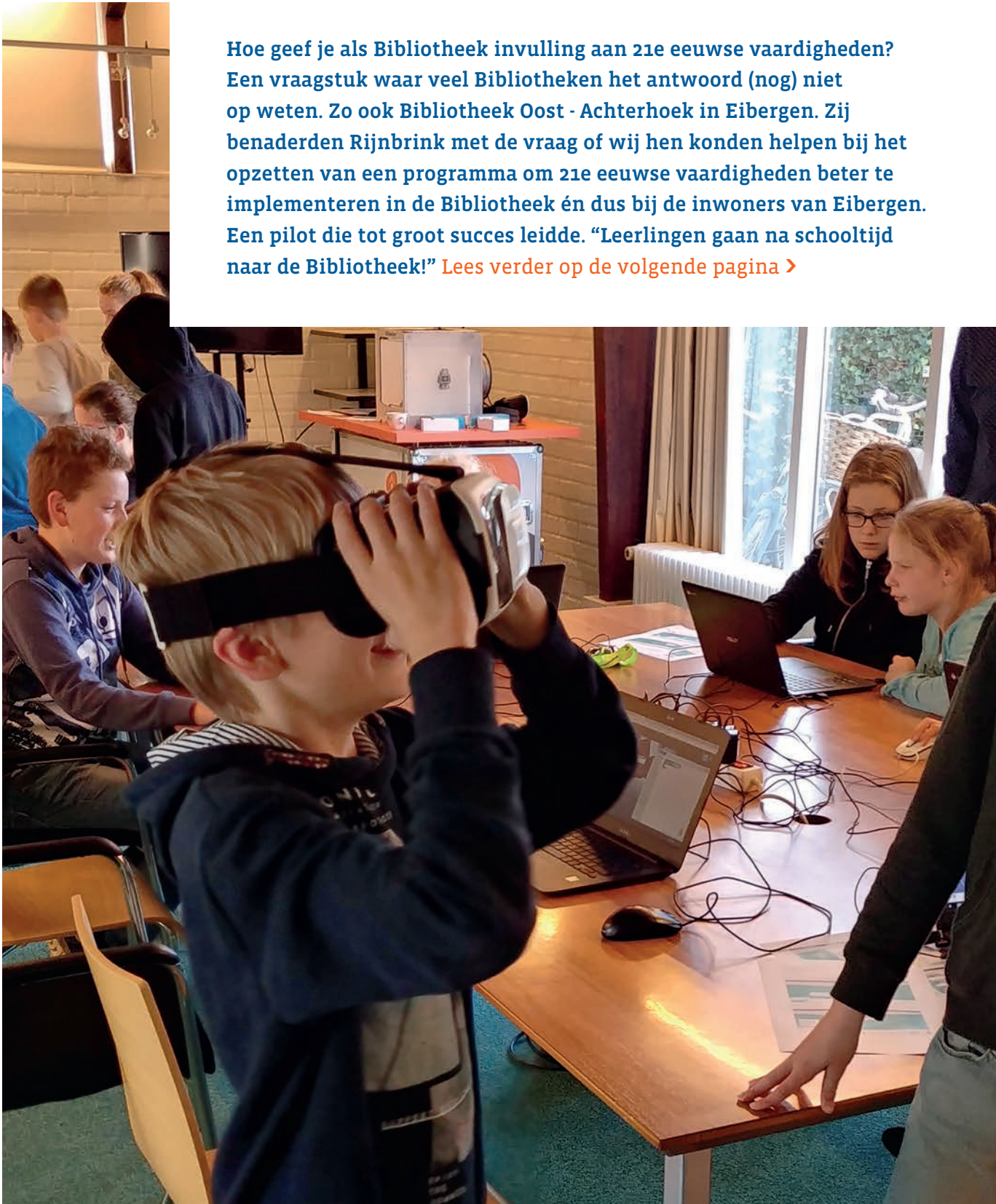
Nieuwsgierig zijn, willen weten hoe alles zit: leren doe je je leven lang. Hierdoor ontdekken we niet alleen nieuwe werelden, ook ontwikkelen we onszelf. De Bibliotheek is bij uitstek de plek om te leren, ontmoeten, kennis te halen én te brengen. Een plek die toegankelijk is voor iedereen en waar je naast taal en media, ook steeds meer leert over opvoeding, wetenschap en cultuur.

Werken aan 21e eeuwse vaardigheden

Leerlingen gaan na schooltijd naar de Bibliotheek!

Hoe geef je als Bibliotheek invulling aan 21e eeuwse vaardigheden? Een vraagstuk waar veel Bibliotheken het antwoord (nog) niet op weten. Zo ook Bibliotheek Oost - Achterhoek in Eibergen. Zij benaderden Rijnbrink met de vraag of wij hen konden helpen bij het opzetten van een programma om 21e eeuwse vaardigheden beter te implementeren in de Bibliotheek én dus bij de inwoners van Eibergen. Een pilot die tot groot succes leidde. "Leerlingen gaan na schooltijd naar de Bibliotheek!" [Lees verder op de volgende pagina >](#)

hun 21e eeuwse vaardigheden kunnen werken.” Louis nam het voortouw en zocht contact met Carola Oldemaat, adviseur Rijnbrink en Teun te Veldhuis. In samenwerking met de Bibliotheek werd er door Teun een pilot opgestart, waarbij leerlingen van groep 8 van basisschool Het Sterrenpalet uit Eibergen op vier vrijdagen in de Bibliotheek aan hun 21e eeuwse vaardigheden konden werken. Dit gebeurde in de vorm van vier interactieve workshops.

Teun: “Het is belangrijk dat kinderen inzicht krijgen in techniek en zich verdiepen in de wereld en alle dingen die ze gebruiken. We denken te weinig na over hoe de techniek werkt en hoe bijvoorbeeld een telefoon in elkaar wordt gezet. Daardoor lopen we een stapje achter. Door te werken aan 21e eeuwse vaardigheden, worden kinderen getriggerd wat er dankzij techniek allemaal mogelijk is en hoe ontzettend gaaf het is. Kinderen worden weer nieuwsgierig!”

“Als Bibliotheek wilden we laten zien dat de Bibliotheek meer doet dan het uitlenen van boeken. We zijn een ontmoetingsplek, waar je kunt werken met informatie en nieuwe middelen. We wilden meer beleving in de Bibliotheek krijgen”, aldus Ton Mengerink, directeur Bibliotheek Oost-Achterhoek.

Interactieve workshops

Maar hoe krijg je meer beleving in de Bibliotheek? Bibliotheek-medewerkers Louis van Steenberg en Martin Ordelmans zagen hier een mooie uitdaging. Louis: “De Bibliotheek moet kinderen triggeren de Bibliotheek te bezoeken én laten zien dat ze hier aan

Van programmeren tot 3D printen

Louis is enthousiast: “Toen de pilot door Teun was geschreven, zocht ik contact met Erik Wolterink, leerkracht van groep 8 van Het Sterrenpalet. Samen met zijn leerlingen kwam hij vier vrijdagen om workshops te volgen. We organiseerden de workshops: Programmeren, 3D printen, Robotica en Virtual Reality. In tweetallen gingen de leerlingen aan de slag met het uitvoeren van opdrachten.

Volwassenen

100%

... vindt het belangrijk dat kinderen op jonge leeftijd te maken krijgen met nieuwe technologieën.

60%

... van de volwassenen zou deelnemen als er workshops is.

Programmeren, 3D printen en Robotica zijn het meest in trek.

100%

... is voor een FabLab in de Bibliotheek.

Zo konden zij zelf bruggen ontwerpen, bouwen en 3D printen of konden zij robotjes besturen met een iPad.”

Leerlingen vaker naar Bibliotheek

Erik is zeer tevreden over de pilot en de workshops: “De leerlingen waren zo enthousiast dat ze na schooltijd teruggingen naar de Bibliotheek. Sommigen gingen zelfs ’s avonds met hun ouders naar de Bibliotheek om hen te laten zien hoe gaaf de opdrachten voor 21e eeuwse vaardigheden zijn.” Uit de pilot blijkt dat de kinderen vooral gek zijn op 3D tekenen, ontwerpen en printen en op het programmeren.

Reden voor de Bibliotheek en de school om hier een vervolg aan te geven. Louis: “De Bibliotheek in Eibergen gaat herinrichten. Als het aan de kinderen ligt komt er een FabLab dat iedere dag geopend is. Dat is helaas niet mogelijk aangezien het FabLab continu ondersteund moet worden door een medewerker. Maar dat er een FabLab in de vernieuwde Bibliotheek komt, dat is zeker!”

Ook op Het Sterrenpalet gaan de leerlingen verder met het ontwikkelen van hun vaardigheden. “Kinderen leggen de link tussen techniek en robots steeds sneller en zijn nieuwsgierig om te ontdekken. Door zelf aan de slag te gaan en te ontdekken, leren ze veel sneller en worden ze enthousiast. Daarom gaan we ook op school verder met het project Micro:Bit. De leerlingen

kunnen hiermee zelf een apparaat in elkaar zetten en vervolgens met dit apparaat ontwerpen. Vervolgens gaan we ook aan de slag met Virtual Reality.”

Het belang van 21e eeuwse vaardigheden

Ton: “Er wordt steeds meer gebruikgemaakt van robots en dat wordt in de toekomst alleen maar meer. Daar zit voor ons de samenhang; daarom werken wij graag samen met basisscholen om kinderen kennis te laten maken met 21e eeuwse vaardigheden.”
Teun vult aan: “Er is een hele schijf aan 21e eeuwse vaardigheden. Het mooie aan deze schijf is dat je vaardigheden met elkaar kunt verbinden. Hierdoor kun je nog meer thema’s meenemen in je lesprogramma en dus nog meer vaardigheden ontwikkelen. Welke vaardigheden je als Bibliotheek aanbiedt, dat kies je natuurlijk zelf.”

Kinderen

93%

... van de kinderen krijgt GÉËN LES in 21e eeuwse vaardigheden.

100%

... wil na deelname aan de workshops vaker naar de Bibliotheek om te oefenen.

93%

... van de kinderen geeft aan veel geleerd te hebben.

48%

... van de kinderen vindt 3D printen het leukst.

Uitleenbibliotheek wordt plek van ontmoeting

Zeg je een Bibliotheek; dan zeggen veel mensen ‘boeken’. Maar een Bibliotheek is zoveel meer! Het is een ontmoetingsplek waarin leren, ontmoeten, kennisdelen en ontwikkelen centraal staan.

De traditionele uitleenbibliotheek, maakt plaats voor een maatschappelijk, educatieve Bibliotheek. Door continu te innoveren kan de Bibliotheek haar maatschappelijk, educatieve functie steeds verder uitbouwen, zodat iedereen de Bibliotheek ziet als dé ontmoetingsplek.

Privacy en Beveiliging

Vanaf mei 2018 worden de Europese privacyregels aangescherpt. Ook Bibliotheken krijgen met deze aangescherpte regels te maken. Zij werken immers met persoonlijke gegevens van hun leden en gebruikers. Rijnbrink ondersteunt Bibliotheken bij het voldoen aan deze regels.

De bestaande rechten en plichten worden uitgebreid en aangescherpt en daardoor krijgen organisaties en Bibliotheken meer verantwoordelijkheden.

Om hen hierin te ondersteunen, heeft Rijnbrink in 2017 diverse informatiebijeenkomsten en kenniscirkels georganiseerd rondom het thema Privacy en Beveiliging. In samenwerking met Bibliotheken zijn ook diverse workshops ontwikkeld. Het doel hiervan is om bewustwording te creëren bij Bibliotheken en andere organisaties rondom het thema Privacy en Beveiliging. In 2018 worden de workshops zowel bij Bibliotheken als bij Rijnbrink intern uitgevoerd.

De Bibliotheek verandert mee: *Bibliotheekconcept 3.0*

De Bibliotheek ontwikkelt zich naar een maatschappelijke Bibliotheek als hart van de samenleving. Een plek waar je ontmoet, leert en ontdekt!

Wat betekent dit voor de fysieke Bibliotheek waar naast boeken steeds meer ruimte nodig is voor activiteiten, workshops, studie- en werkplekken? Hoe vertel en draag je dit verhaal

uit op lokaal niveau en zorg je ervoor dat mensen de Bibliotheek blijven vinden? Het Bibliotheekconcept 3.0 is als doorontwikkeling op de Bibliotheekformule gericht op het vorm geven van deze 'nieuwe' Bibliotheek. Het is geen standaardpakket, maar biedt een rode draad in het maken van de ideale, lokale Bibliotheek met de klant als uitgangspunt.

Klaar voor de toekomst met *het HRM3-programma*

Bibliotheeken die klaar zijn voor de toekomst; dat kan alleen met goed en gekwalificeerd personeel. Met de veranderingen die de Bibliotheek doormaakt, verandert ook de functie van het personeel. Er moet dan ook geïnvesteerd worden in het toerusten van medewerkers voor de maatschappelijk, educatieve Bibliotheek. Met het HRM3-programma, bestaande uit drie lijnen, zetten we een mix van instrumenten en middelen in, die medewerkers optimaal klaarstomen voor de toekomstige Bibliotheek.

Lijn 1: Versterken van kwaliteit van medewerkers

Binnen de eerste lijn ligt de focus op leren en ontwikkelen, het opstellen van ontwikkelplannen voor medewerkers en het aanbieden van een helder ontwikkelaanbod, bestaande uit scholing en coaching.

Lijn 2: Faciliteren van mobiliteit

Het doel van deze lijn is medewerkers vanuit een goed werkgeverschap en een effectieve bedrijfsvoering op een positieve, inspirerende manier te faciliteren in beweging te komen. Hiervoor ontwikkelen we concrete hulpmiddelen en oplossingen waar medewerkers gebruik van kunnen maken.

Lijn 3: Flexibilisering van organisatie en medewerkers

De derde lijn is gericht op het bevorderen van de wendbaarheid van de organisatie en van de medewerkers. Twee belangrijke randvoorwaarden hiervoor zijn het ontwikkelen van een sterk eigenaarschap bij medewerkers en een eigentijds functiegebouw met brede ontwikkelgerichte functieprofielen.

De definitieve invulling en uitvoering van het HRM3 programma wordt in co-creatie met Bibliotheeken opgepakt en loopt vanaf 2018 tot en met 2019.

Cultuur vormt je

Cultuureducatie is een mooi instrument dat kinderen vaardigheden eigen laat maken die zij nodig hebben om nu en in de toekomst deel uit te kunnen maken van een plezierige en leefbare samenleving.

Het leren luisteren naar en het inzetten van gevoel en intuïtie sluit aan bij een meer evenwichtige ontwikkeling van kinderen en leert ze om de wereld vanuit verschillende invalshoeken te bekijken. Ook dragen culturele werkvormen er aan bij dat de inhoud van andere schoolvakken zoals rekenen, biologie en geschiedenis beter binnenkomt en beklijft.

Samen met het Fonds voor Cultuurparticipatie, de provincie Overijssel, de 21 kleine en middelgrote gemeenten in Overijssel, de scholen en de cultuuraanbieders, zet Rijnbrink zich in voor het implementeren en verder verankeren van cultuureducatie in het onderwijs.

Op Veldtocht langs de IJssel

Leerlingen in één week kennis laten maken met allerlei aspecten van kunst en cultuur: dat is wat er gebeurde tijdens de Veldtocht die Rijnbrink in de zomer van 2017 samen met de scholen in Olst-Wijhe organiseerde.

De bedoeling van een Veldtocht is om binnen een afgebakende periode binnen een bepaalde gemeente verbindingen te leggen tussen scholen en culturele aanbieders, om op die manier zoveel mogelijk kinderen (én ouders) in aanraking te brengen met cultuur. Rondom het thema de IJssel hebben in 2017 bijna 1300 leerlingen van 13 basisscholen meegedaan aan verschillende workshops en voorstellingen. Mede dankzij de inzet van ruim 70 vrijwilligers en 20 kunst- en cultuurinstellingen is de veldtocht een enorm gezamenlijk succes gebleken.

“Kunst en cultuur verbindt mensen en stimuleert verbeeldingskracht. Er zijn tal van manieren om je te uiten. Dat kan door muziek, dans, woorden, beelden, schildering en bijvoorbeeld theater. Deze Veldtocht is een machtig teken. Niet van strijd en van wij/zij, zoals toentertijd in 1831, maar juist van verbondenheid, van allemaal samen.”

Quote van de burgemeester Ton Strien

De Kunst Meester – leerlijnen op maat

Het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) startte in 2013 met de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit met als doel om het bestaande cultuuronderwijs een nieuwe impuls te geven. En met succes, want inmiddels neemt in heel Nederland gemiddeld de helft van alle basisscholen hieraan deel.

Rijnbrink is in Overijssel penvoerder voor deze regeling en ondersteunt op die manier de scholen in 21 kleine en middelgrote gemeenten bij het creëren en behouden van goed cultuuronderwijs. Diverse kwalitatief hoogstaande leerlijnen zijn daarvan het resultaat.

Een voorbeeld hiervan is de leerlijn Ontdek muziek. Een leerlijn Thematisch Muziekonderwijs, ontwikkeld door Muziek Netwerk Salland en de Katholieke Pabo Zwolle. Deze leerlijn voor groep 1 t/m 8 gaat uit van thema's

die gedurende een paar weken centraal staan in de klas. Per thema zijn leskaarten muziekonderwijs gemaakt, met liedjes op bladmuziek en MP3-bestanden en handige linkjes om binnen het thema andere muziekfragmenten te kunnen vinden. Ook krijgen kinderen de kans om onder schooltijd een muziekinstrument leren bespelen.

In de brochure de Kunst Meester is een groot deel van de ontwikkelde leerlijnen binnen Cultuureducatie met Kwaliteit ter inspiratie verzameld.

Muzikale kwaliteitsimpuls voor Musidesk

Samen muziek maken is leuk, het zorgt voor voldoening, sociale gelijkheid en verbroedering. Muziek brengt mensen op een unieke manier samen en leert hen talenten te ontwikkelen waar ze de rest van hun leven iets aan hebben. Musidesk maakt zich samen met muzikale partners, het onderwijs en provinciale en landelijke partners sterk om de creativiteit die in ieder mens schuilt een leven lang te stimuleren en te faciliteren.

Jubileumjaar voor concertreeks HRFSTWND

Blaasmuziek onder de aandacht brengen bij een groot publiek; met dat doel startte in 2007 een concertreeks HRFSTWND. Dankzij de ondersteuning van alle partners is HRFSTWND in 2017 uitgegroeid tot de grootste concertreeks van het land. Een jubileumjaar om bij stil te staan!

In het vernieuwde Musis Sacrum vond op 29 oktober 2017 het feestelijke 10-jarig jubileumconcert van HRFSTWND plaats. Het Nationaal Jeugd Harmonie Orkest verzorgde - in samenwerking met De Philips Harmonie uit Eindhoven - haar eerste concert. HRFSTWND had in 2017 ook voor de tiende keer de eer om de nationale en internationale BUMA Brass Awards uit te reiken. De awards werden uitgereikt aan de Nederlandse componist Ed de Boer (nationale Award) en de Luxemburgse componist Marco Pütz.

In 10 jaar:

- hebben 82 concerten plaatsgevonden,
- op 32 verschillende locaties,
- met 66 verschillende orkesten,
- met 85 professionele musici als solist of in ensembles,
- waren er ruim 27.000 bezoekers.

In 2017:

- 8 concerten, 15 orkesten, 6 theaters, 3.500 bezoekers
- samenwerkingen met partners als theaters in Gelderland en Overijssel, Het Gelders Orkest, Overijsselse Bond van Muziekverenigingen

Kwaliteitsimpuls dankzij Xpeditie Blaasmuziek

Een muzikale en educatieve kwaliteitsimpuls geven aan muziekverenigingen in Overijssel: dat was het doel van Xpeditie Blaasmuziek. Muziekverenigingen, muzikanten, scholen en cultuuraanbieders deden mee aan interactieve workshops, maakten kennis met cultuuraanbieders en werden gecoacht door leden van het Orkest van het Oosten. Xpeditie Blaasmuziek werd georganiseerd door de Overijsselse Bond van Muziekverenigingen en Musidesk in samenwerking met Cultuureducatie met Kwaliteit en het Orkest van het Oosten.

Blijven ontwikkelen met het Blaasmenu

Voor alle soorten verenigingen hebben het Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel en Musidesk, een muzikaal blaasmenu samengesteld. Dit blaasmenu is als pilot uitgezet onder 15 verenigingen in Overijssel en bestaat uit workshops en een jeugdfestival. De workshops bieden onderwerpen en oefenstof waarmee een vereniging zich kan ontwikkelen op het gebied van ritmiek, zuiverheid en intonatie, improvisatie, zang/klank en samenspel. Speciaal voor de jeugd wordt er een jeugdfestival georganiseerd.

Cijfers musidesk

Musidesk ondersteunt maar liefst 95% van de verenigingen in Gelderland en Overijssel. Ze vertegenwoordigen samen ruim 40.000 muzikanten.

Transportdienst rijdende kracht voor Bibliotheken

Binnen alle vier de innovatielijnen spelen boeken nog steeds een onmisbare rol. Het transport van boeken, media en collectie tussen Bibliotheken, culturele organisaties en scholen is dan ook van essentieel belang.

De transportdienst van Rijnbrink verzorgt het hele proces vanaf de reservering totdat het boek, het medium of de collectie op de plank wordt gezet in de betreffende Bibliotheek. Het transport is zodanig ingericht dat het snel en efficiënt transporteren van boeken en media tussen Bibliotheekvestigingen mogelijk is. Zo kunnen alle Gelderse en Overijsselse inwoners, waar ze ook wonen, altijd gebruikmaken van de gehele collectie van het Gelderse en Overijsselse netwerk.

is Rijnbrink verantwoordelijk voor de diverse vormen van transport ter ondersteuning van het leenverkeer in Gelderland en Overijssel. In 2017 is het transport in Gelderland en Overijssel verder geoptimaliseerd. Waar mogelijk zijn routes samengevoegd en zijn bestaande routes efficiënter gemaakt.

Dagelijks fungeert de transportdienst van Rijnbrink als de rijdende kracht. Als Provinciale Ondersteuningsinstelling

Gelderland

100%

Van de Bibliotheken neemt deel aan het provinciaal transport.

129

Vestigingen

462

Stops per week

2,7 miljoen

Jaarlijks 2,7 miljoen media vervoerd tussen alle 129 vestigingen.

Overijssel

Van de Bibliotheken neemt deel aan het provinciaal transport.

100%

Vestigingen

90

Wekelijkse ritten

189

Gereserveerde media wordt jaarlijks vervoerd.

996.000

1,1 miljoen

Wordt er in totaal per jaar vervoerd.

7 scholen

Transportdienst vervoert de media.

Samenwerken in een keten

Werken aan een leefbare samenleving doen we samen. Als Provinciale Ondersteuningsinstelling werken we op landelijk niveau samen met de Samenwerkende Provinciale Ondersteuningsinstellingen (SPN) en de Koninklijke Bibliotheek. Op provinciaal- en regionaalniveau

met het Gelderse en Overijsselse Bibliotheeknetwerk en culturele en maatschappelijke organisaties.

Als POI zorgen we ervoor dat landelijke programma's op een efficiënte manier op lokaal niveau uitgevoerd kunnen worden. En dat lokale ontwikkelingen meegenomen worden in het ontwerpen van landelijke programma's.

Bibliotheekcongres 2017

Alles kids!

Social Sofa's door heel Nederland als symbolische en fysieke ontmoetingsplek van de Bibliotheek

Onthulling Social Sofa

In 2017 hebben de negen Provinciale Ondersteuningsinstellingen een gezamenlijk project gestart: 'Win je eigen Social Sofa'. Met deze wedstrijd werden Bibliotheken opgeroepen om een lokaal, innovatief project in te dienen. In iedere provincie werd één winnaar uitgeroepen. Tineke van Ham, SPN-voorzitter: "Door deze wedstrijd, en alle aandacht die er naar uitgaat, wordt de innovatieve en verbindende rol van Bibliotheken in een stad of dorp extra belicht."

Op 4 december 2017 onthulde Hester Maij, gedeputeerde voor Landbouw, Natuur en Cultuur, een Social Sofa bij de Bibliotheek Losser. Op datzelfde moment ontving Lianne Busser, directeur Bibliotheek Veluwezoom de Social Sofa van Josan Meijers gedeputeerde Gelderse gebiedsontwikkeling, Ruimte, Water, Wonen en Cultuur & Erfgoed. Beide Bibliotheken zijn provinciale winnaar van de landelijke innovatiewedstrijd. Ook in alle andere provincies werd er op datzelfde tijdstip door de gedeputeerde een Social Sofa onthuld.

Hester Maij: "De Bibliotheken zijn zich continu aan het verbeteren en vernieuwen. Eén van die vernieuwingen is dat ze steeds meer mensen de gelegenheid bieden om elkaar te ontmoeten. De Bibliotheek als plek voor sociale verbondenheid. De Social Sofa is een prachtige erkenning daarvoor."

Intensieve samenwerking in Losser

De Bibliotheek Losser gaat intensiever samenwerken met verschillende partijen binnen de gemeente Losser. Al deze organisaties bevinden zich straks onder één dak; het Kulturhus Losser. Door deze intensieve samenwerking neemt de Bibliotheek een nog nadrukkelijker plek in binnen de samenleving van de gemeente Losser. Ze vormt als het ware de ruggengraat in deze samenwerking.

Ans Dijkhuijs, directeur Bibliotheek Losser:

"De Social Sofa staat symbool voor verbinding en ontmoeting in Losser. Dat is precies wat wij met de realisatie van het Kulturhus nastreven. Het Kulturhus is een mooie samenwerking tussen onder andere de gemeente, welzijnsorganisaties en de Bibliotheek. We zijn er trots op dat de Social Sofa nu bij onze Bibliotheek staat".

Veluwezoom wint met: Kunst voor Elkaar

Bibliotheek Veluwezoom is met hun project 'Kunst voor Elkaar' provinciale winnaar van Gelderland. Met het project verbindt de Bibliotheek actieve en minder mobiele ouderen met elkaar rond verschillende aspecten van kunst en cultuur: beeldend, muziek en verhalen. Actieve ouderen worden getraind om zelfstandig minder mobiele ouderen te ondersteunen bij het zelf uitoefenen van kunst en cultuur.

Colofon

Tekst

Communicatie Rijnbrink

Ontwerp

Morskieft Ontwerpers - Strategische Identiteiten

Beeld

BaasIn Fotografie

Merel ten Elzen, Loveland Film & Photography

Oplage

250 stuks

Arnhem

Zeelandsingel 40
6845 BH Arnhem
Postbus 9052
6800 GR Arnhem
088 1970301

Nijverdal

Van Alphenstraat 11
7442 TW Nijverdal
Postbus 228
7440 AE Nijverdal
088 1970301

- @rijnbrink
- Rijnbrink
- Rijnbrink
- rijnbrink.nl

Rijnbrink is een Provinciale Ondersteuningsinstelling voor Bibliotheken en culturele organisaties in Gelderland in Overijssel. Onze activiteiten worden financieel ondersteund door: